

TIETEENTEKIJÖIDEN LINJAUKSET NUOREMPIEN TUTKIJOIDEN TYÖSKENTELYN JA HYVINVOINNIN TUEKSI

Tieteentekijöiden linjaukset edistävät nuorempien tutkijoiden hyvinvointia työssä ja työn ulkopuolella. Linjaukset myös lisäävät tutkijanurien houkuttelevuutta ja vetovoimaa siten, että tieteen ja tutkimuksen pariin löytyy jatkossakin motivoituneita osajia.

Nuorempi tutkija (early career researcher) on kattokäsite, joka sisältää sekä väitöskirjatutkijat että hiljattain väitelleet tohtorit. Jälkimmäisestä käytetään akateemisessa maailmassa mm. nimikkeitä tutkijatohtori tai postdoc-tutkija. Niin sanottu postdoc-vaihe määritellään eri pituiseksi eri yhteyksissä, esim. Tieteentekijöiden nuorempien tutkijoiden kyselyssä tämä on enintään neljä vuotta väitöksestä.

Yleiset linjaukset väitöskirjatutkijoiden asemasta yliopistoille, rahoittajille ja tiedeyhteisölle

1. Ammatilliselle ammatillaisen nimike

Tutkijat ovat ammatillaisia uran kaikissa vaiheissa. Siksi väitöskirjaa tekevästä tutkijoista on suositeltavaa käyttää nimikettä väitöskirjatutkija. Nimikkeillä tai puhuttelussa ei ole tarpeen erotella eri rahoitusmuodossa työskenteleviä väitöskirjatutkijoita, vaan yhteinen nimike voi olla käytössä rahoitusmuodosta riippumatta. Nimike ei maksa mitään, mutta edistää tutkijan uraa.

2. Yliopisto palkkaa, ei jaa apurahoja

Niissä tapauksissa, kun tutkimustyön rahoittaja on yliopisto, tutkimustyön tulee tapahtua työsuhteessa. Yliopiston myöntämät apurahat voivat kohdentua esim. matkoihin tai kielentarkastuskuluihin, mutta varsinainen tutkimustyö tulee tapahtua työsuhteessa.

3. Kohdellaan väitöskirjatutkijoita tasa-arvoisesti

Väitöskirjatutkijat – rahoitusmuodosta riippumatta – on tunnustettava tasavertaisiksi tiede- ja työyhteisön jäseniksi.

4. Työvälineet kuntoon

Väitöskirjatutkijoilla tulee olla tutkimuksen rahoitusmuodosta riippumatta oikeus yliopiston sähköisiin palveluihin (sähköposti, peruspalvelutunnukset, kirjaston palvelut ym.) ja pääsy yliopiston relevanteille sähköpostilistoille läpi väitöskirjaprojektin sekä kohtuullisen ajan (esim. 6 kk) tohtoriksi väittelemisen jälkeen.

5. Perehdytys kuntoon

Väitöskirjatutkijoille on tarjottava riittävä perehdytys oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa korkeakoulussa (liittyen esim. jatko-opinto-oikeuteen, tiedeyhteisön jäsenyyteen) ja työpaikalla (työntekijänä/henkilöstön jäsenenä). Erityistä huomiota on kiinnitettävä ulkomaalaistaustaisten tutkijoiden ja kansainvälisen henkilöstön asianmukaiseen ja riittävään perehdytykseen. Myös väitöskirjatutkijalla on oikeus lomaan, eikä työn tekemistä tule edellyttää sairaana tai vapaa-ajalla.

6. Kunnia sille, kenelle se kuuluu

Väitöskirjatutkijalla on oikeus sopia mahdollisiin yhteisjulkaisuihin liittyvistä oikeuksista siten, että hänen roolinsa ja meritoitumisensa yhteisjulkaisuprosessissa käy oikeellisesti ilmi.

7. Tekijänoikeudet ja hyvä tieteellinen käytäntö kuuluvat väitöskirjatutkijallekin

Väitöskirjatutkijalla on lähtökohtaisesti tekijänoikeus tutkimukseensa riippumatta siitä, millä rahoitusmuodolla väitöskirjaa tehdään. Väitöskirjatutkijoille on tarjottava riittävä perehdytys hyvään tieteelliseen käytäntöön ja tutkimuksen tekijänoikeuksiin liittyen.

8. Oikeus reiluun arviointiin

Tutkijan arvioinnin tulee perustua avoimuuteen ja osapuolten kesken selkeästi ja etukäteen sovittuihin kriteereihin. Vastuullisen tutkijanarvioinnin kansallisen suosituksen mukaan tutkijanarvioinnin yleisiin periaatteisiin kuuluvat läpinäkyvyys, integriteetti, tasapuolisuus, pätevyys ja monimuotoisuus.

9. Liikkuvuus on muutakin kuin matkustamista

Tutkijan liikkuvuusvaatimusten on oltava sovitettavissa yhteen tutkijan muun elämän kanssa ottaen huomioon mm. yksilön mahdolliset hoivavastuut. Etenkin kansainvälisen liikkuvuuden ohella on kiinnitettävä huomiota kansainvälisen yhteistyön laatuun ja vaikuttavuuteen, ei pelkkiin laskennallisiin mittareihin (X kk paikassa Y).

Väitöskirjojen ohjaus ja jatko-opinto-oikeus

10. Oikeus hyvään ohjaukseen

Väitöskirjatutkijalla on oikeus laadukkaaseen ja riittävään ohjaukseen. Vakavassa ristiriitatilanteessa tulee olla myös oikeus vaihtaa ohjaajaa. Korkeakoululla tulee olla selkeät prosessit ja ohjeet, miten ohjauksen mahdollisia ongelmatilanteita käsitellään.

11. Oikeus useampaan ohjaajaan

Väitöskirjaohjaajia tulisi pääsääntöisesti olla enemmän kuin yksi. Mahdollisuuksien mukaan ohjausryhmään (tmv.) tulisi sisällyttää myös (oman) yliopiston ulkopuolisia edustajia.

12. Oikeus muuhunkin kuin akateemisen työn ohjaukseen

Yliopistolla on vastuu järjestää jatko-opiskelijaksi hyväksytyille väitöskirjatutkijalle riittävät ohjausresurssit, jotka ottavat huomioon niin tieteellisen ohjauksen kuin muunkin tohtorikoulutukseen ja työelämätaitoihin liittyvän tuen. Hyviin käytänteisiin lukeutuu lisäksi mm. opintopsykologin palveluiden ja tuen tarjoaminen myös väitöskirjatutkijoille.

13. Oikeus uraohjaukseen

Väitöskirjaohjaukseen ja tohtorikoulutukseen tulee sisältyä myös uraohjausta ja uralla etenemisen tukea huomioiden tohtoreiden moninaistuvat työnkuvat ja uravaihtoehdot. Väitöskirjatutkijoille sekä hiljattain väitelleille tohtoreille tulee tarjota tutkimuksen rahoitusmuodosta riippumatta mahdollisuus korkeakoulun järjestämiin urapalveluihin.

14. Oikeus kotoutumisen tukeen ja kieliopintoihin

Eriyistä huomiota on kiinnitettävä ulkomaalaistaustaisten tutkijoiden ja kansainvälisen henkilöstön työllistymisen ja samalla kotoutumisen tukeen Suomessa. Kansalliskielten (suomi/ruotsi) opiskelun tulee olla mahdollista työajalla.

Nuoremmat tutkijat työsuhteessa

15. Työsuhde oikean mittaiseksi

Työsuhde tulee pääsääntöisesti aina solmia koko hankkeen ajaksi (esim. väitöskirja tai muu tutkimushanke).

16. Huomioidaan perhevapaat määräaikaisuuksissa

Väitöskirjatutkijan työsuhdetta tulisi pidentää mahdollisten perhevapaiden osalta, kuten entisessä yliopistojen nk. assistenttiohjesäännössä velvoitettiin. Myös muissa määräaikaisissa työsuhteissa on suositeltavaa pidentää työsuhdetta perhevapaiden osalta aina kun se on mahdollista.

17. Palkkaus työehtosopimuksen mukaiseksi

Väitöskirjatutkijan tai nuoremman tutkijan palkkauksen tulee kehittyä työn edetessä. Tutkijan pyytäessä arviointia yliopistojen tulee huolehtia, että palkan tarkistuksen ja tehtävän tai suoriutumisen arviointi toteutetaan työehtosopimuksen mukaisesti. Myös nuorempien tutkijoiden palkkauksen tulee olla kannustavaa ja urakehitystä tukevaa.

Apurahalla työskentelevät tutkijat

18. Apurahatutkijat ovat osa työyhteisöä

Apurahalla työskentelevien työskentelyolosuhteet on järjestettävä laadukkaasti ja läpinäkyvin järjestelyin yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa. Selkeät ohjeet ja tiedonkulku tukee tätä. Turhaa jaottelua apurahalla työskentelevien ja työsuhteisten välillä on vältettävä. Käytännön tilanteiden kannalta on oleellista huomata, että työskentelyedellytysten säilyminen ja jatkuvuus on tärkeää myös rahoitusmuodon vaihtuessa työsuhteesta apurahaksi.

19. Solmitaan asianmukainen sopimus ja annetaan vaalioikeus

Työskentelyedellytysten tarjoaminen voi tapahtua apurahatutkijan kanssa solmitun affiliaatio-/resurssisopimuksen kautta ilman, että tutkijalta edellytetään samanaikaisesti työsuhdetta yliopistoon. Työskentelyedellytysten lisäksi on hyvän käytänteen mukaista, että apurahatutkijoille myönnetään vaalioikeus yliopistoyhteisön vaaleissa.

20. Tunnistetaan apurahatutkijoiden työpanos

Yliopistoilla ei ole selkeää kuvaa, miten paljon niissä työskentelee apurahatutkijoita ja mikä heidän panoksensa on etenkin tutkimuksen ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen osalta.

Affiliaatiosopimukset (tmv.) ovat myös mahdollisuus tunnistaa apurahatutkijat ja todentaa heidän panoksensa osana yliopiston tiedeyhteisöä. Tilastointia parantamalla saataisiin nykyistä paremmin esille myös säätiörahoituksen merkitys tutkimukselle.

21. Apurahatutkijoille terveys- ja hyvinvointipalvelut sekä koulutusta

Apurahatutkijoilla on oikeus valita työyhteisönsä. Vetovoimastaan huolehtivat yliopistot ja tutkimuslaitokset tarjoavat apurahalla työskenteleville tutkijoille terveys- ja hyvinvointipalveluita sekä mahdollisuuksia urakehitystä tukevaan osaamisen kehittämiseen esim. tarjoamalla pääsyn yliopistopedagogiseen koulutukseen.

22. Opetus- ja hallintotehtävistä palkkaa

Jos apurahalla toimiva tutkija tekee yliopistolla tai tutkimuslaitoksella muuta, apurahalla tehdyn tutkimuksen ulkopuolista työtä esim. opetusta tai hallinnollisia tehtäviä, tulee näistä työtehtävistä sopia erikseen työsopimuksella ja maksaa työn korvauksena palkkaa.

23. Tehdään kansallinen toimintaohjelma

Apurahalla työskentelevien aseman parantamiseksi tulee laatia kansallinen toimintaohjelma, jossa laaditaan ehdotukset apurahansaajien sosiaaliturvan, eläketurvan, työttömyysturvan sekä ansiotason kehittämiseksi.

Tutkijat uran katkoksissa

24. Työvoimapalvelut palvelemaan tutkijoita

Työvoimahallinnon ohjeistusta akateemisten työttömyyspalveluiden osalta on selkeytettävä. Työvoimapalveluiden asiantuntemusta on kehitettävä vastaamaan myös korkeasti koulutettujen ja ulkomaalaisten työnhakijoiden tarpeisiin. Käytännön ongelmat työvoimapalveluissa koskevat usein etenkin väitöskirjatutkijoiden tilanteita, joten tähän erityisryhmään on työvoimapalveluiden toiminnassa kiinnitettävä edelleen huomiota.

Tieteentekijät nuorempien tutkijoiden tukena

25. Parhaat palvelut saat Tieteentekijöistä

Väitöskirjatutkijat ja hiljattain väitelleet tohtorit ovat keskeinen jäsenryhmä Tieteentekijöissä. Liittoomme voi liittyä rahoitusmuodosta riippumatta, niin työsuhhteessa kuin apurahalla työskennellessä. Tarjoamme monipuolista tukea ja turvaa nuorempien tutkijoiden työskentelyyn, urakehityksen ja hyvinvoinnin tueksi mm. jäsenneuvonnan, koulutusten ja valmennusten muodossa. Kansainvälisyys on yksi arvoistamme ja Suomessa toimivat ulkomaalaiset tutkijat ovat tervetulleita joukkoomme. Kehitämme jatkuvasti toimintaamme ja palveluitamme kaikkien tieteenekijöiden tueksi työpaikasta tai uravaiheesta riippumatta.